TELUGU TELANGANA (CODE - 089)
MARKING SCHEME
CLASS X (2025-26)

సమయం: 3 గంటలు **మార్కులు: 80**

సూచన :

స్వీయ రచన/సృజనాత్మకత/ప్రతిపదార్థ అంశాలకు అక్షర దోషాలు, వ్యాకరణ దోషాలు ఉన్నచో వాటి సంఖ్య ప్రకారం 1/2 లేదా 1 మార్కు తగ్గించవలెను.

Section - A (విభాగం - ఎ)

1) కింది గద్యాంశమును చదివి, కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలకు తగిన జవాబులను ఎంచుకొని రాయండి. **5 X 2 = 10**

I. B) ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు - 2 మార్కులు

II. C) మేఘసందేశం - 2 మార్కులు

III. D) కృత్తద్ధితప్రయోగాలు - 2 మార్కులు

IV. B) అధ్యాపకుని ఆత్మ కథ - 2 మార్కులు

V. A) సుప్రభాతాలు - 2 మార్కులు

Section - B (విభాగం - బి)

II. కింది విషయాన్ని చదివి, అర్థం చేసుకుని, అడిగినట్లుగా ఒక లేఖ రాయండి. **1 X 6 = 6**

లేఖారచన

తేది, స్థలం రాసినందుకు - 1/2 మార్కు

సంబోధన - 1/2 మార్కు

విషయం(అధికార లేఖలకు మాత్రమే) - 1/2 మార్కు

విషయ వివరణ (కనీసం 100 పదాలు) - 3 మార్కులు

చిరునామా - 1 మార్కు

ఇట్లు రాసినందుకు - 1/2 మార్కు

3. కింది ప్రక్రియలలో ఒకదానికి జవాబు రాయండి. **1 X 5 = 5**

a) దినచర్య

తేదీ రాసినందుకు - 1/2 మార్కు

సమయం రాసినందుకు - 1/2 మార్కు

విషయం (80-100 పదాలు) - 3 1/2 మార్కులు

సంతకం (పేరు) - 1/2 మార్కు

b) వార్తారచన (అన్ని ఆధారాలను తప్పనిసరిగా ఉపయోగించాలి.)

శీర్షిక	- 1/2 మార్కు
ఊరిపేరు, తేది	- 1/2 మార్కు
విషయం (80-100 పదాలు)	- 3 1/2 మార్కులు
రాసిన వారి పేరు	- 1/2 మార్కు

Section - C (విభాగం - సి)

4. కింది సంధి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. 4 X 1 = 4

I. C) గసదవాదేశ సంధి	- 1 మార్కు
II. C) లు	- 1 మార్కు
III. B) పట్టము+ రాణి	- 1 మార్కు
IV. C) చిట్టడవి	- 1 మార్కు

5. కింది పద్య పాదమునకు గురులఘువులు గుర్తించి, గణవిభజన చేసి, ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. 4 X 1 = 4

I. B) 1 నుండి 11	- 1 మార్కు
II. B) చంపకమాల	- 1 మార్కు
III. A) నజభజజజర	- 1 మార్కు
IV. D) పద్యపాదంలో రెండవ అక్షరం	- 1 మార్కు

6. కింది సమాస ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. 4 X 1 = 4

I. C) రూపక సమాసం	- 1 మార్కు
II. C) సంఖ్యా వాచక విశేషణం పూర్వపదంగా కలిగి ఉండడం	- 1 మార్కు
III. D) నీలవేణి	- 1 మార్కు
IV. B) ద్వంద్వ సమాసం	- 1 మార్కు

7. కింది వాటికి అడిగిన విధంగా అలంకారాలు గుర్తించండి. 4 X 1 = 4

I. C) అర్థాంతర వ్యాసాలంకారం	- 1 మార్కు
II. B) ఉపమాన ఉపమేయములకు మనోహరమైన సాదృశ్యం చెప్పడం,	- 1 మార్కు
III. D) క్రమాలంకారం	- 1 మార్కు
IV.A) ప్రసిద్ధ వస్తువు	1 మార్కు

8. కింది వాక్యాలు చదవండి. వానిలోని పర్యాయపదాలు గుర్తించండి. 2 X 1 = 2

I. B) ఏనుగు గజము కరి	- 1 మార్కు
II. C) A మరియు B	- 1 మార్కు

9. కింది జాతీయాలకు అర్థములు గుర్తించండి. 2 X 1 = 2

I. B) తిరుగులేని శాసనం	- 1 మార్కు
II. A) కొందరు రైతులు వడ్డీ వ్యాపారుల కబంధహస్తాలలో చిక్కుకుని విలవిలలాడుతున్నారు	- 1 మార్కు

10. కింది వాక్యాలకు సరైన సామెతలను గుర్తించండి. **2 X 1 = 2**

I. A) డబ్బు ముందు రక్త సంబంధాలు పనికిరావు - 1 మార్కు

II. C) పెనం మీద నుంచి పొయ్యిలో పడ్డట్టు - 1 మార్కు

11. కింది పాఠ్యాంశములకు ప్రక్రియలు గుర్తించండి. **2 X 1 = 2**

I. A) కథానిక - 1 మార్కు

II. B) భిక్ష - 1 మార్కు

12. కింది పరిచిత గద్యాంశమును చదివి, అడిగిన ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానం ఎంచుకుని రాయండి. **5 X 1 = 5**

I. (C) గుడ్డెలుగు - 1 మార్కు

II. (A) ఆడ చిరుత - 1 మార్కు

III. (C) చెరువు - 1 మార్కు

IV. (D) నక్కలు - 1 మార్కు

V. (C) రచయిత్రి ఊరిముందు ఉన్న ప్రకృతి తో పాటు అంతర్లీనంగా ఊరి జనుల తీరును. - 1 మార్కు

(లేదా)

క్రింది పద్యము చదివి, దాని దిగువ ఇవ్వబడిన ప్రశ్నలకు సరియైన జవాబులు గుర్తించి రాయండి.

VI. A) రాజులను - 1 మార్కు

VII. B) వీధుల్లో - 1 మార్కు

VIII. C) శివుడిని - 1 మార్కు

IX. C) ధూర్జటి - 1 మార్కు

X. A) ఏరుల్లో - 1 మార్కు

Section - D (విభాగం - డి)

13. కింది ప్రశ్నలలో రెండింటికి సంగ్రహంగా జవాబు రాయండి. **2 X 2 = 4**

I. ఆడినమాట తప్పకూడదు ఎందుకు?

చెప్పిన మాటకు కట్టుబడి ఉండడం ముఖ్యం. దానికి ఎంతో గొప్ప స్థానం ఉంది.

భూదేవి కూడా ఎవరినైనా క్షమిస్తాను కానీ ఆడి తప్పిన వారిని క్షమించను అంది.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. మీ దృష్టిలో అపూర్వ కీర్తిమంతుడంటే ఎట్లా ఉండాలి?

త్యాగంతో కూడిన దీక్షను పట్టుకున్నవాడు సమస్త కోరికలతో నిండిన బ్రతుకులోని ఉత్సాహాన్ని పెంచేవాడు

దేశమాత ప్రసిద్ధిని బాగా వృద్ధి చేసేవారు.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

III. 'మనుషులు పదుగురు కూడితే ఒక ఊరవుతుంది' అని సినారె ఎందుకు అని ఉంటారు?

మనిషి అంటే ఆలోచన ఉన్నవాడు. భాష ఉన్నవాడు. ఆలోచించేవాడు. ఆదుకునేవాడు. కేవలం జంతువులు, చెట్లతో ఉంటే ఊరు ఏర్పడదు.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

IV. భిక్ష పాఠం ఆధారంగా వ్యాసుడు ప్రవర్తించిన తీరుపై మీ అభిప్రాయం రాయండి.

వ్యాసుడు మహానుభావుడు. స్వయంగా విష్ణువుతో సమానుడు. అష్టాదశ మహా పురాణాలు రచించినవాడు. వేదాలను వేరు చేసినవాడు. భారతాన్ని రాసినవాడు. జ్ఞాని. అంతటివాడు కేవలం ఆకలి కారణంగా కోపం చూపించడం అనేది తగదు. అనే ఆలోచన కలిగి ఉంటే బాగుండేది.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

14. కింది ప్రశ్నలలో <u>రెండింటికి</u> సంగ్రహంగా జవాబు రాయండి. **2X2=4**

I. చెరువుల ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

చెరువులు గ్రామాలకు ఆధారం. పంటలకు, తాగే నీరు, చేపలు పట్టే వారికి జీవనం. భూగర్భ జలానికి, అనేక రకరకాల వృత్తుల వారికి ఎంతో ఆధారం. మొత్తానికి చెరువు గ్రామానికి ప్రధానమైనటువంటి ఒక సంపద.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. ఈనాడు పట్టణాలలో జనాభా అధికమవడం వలన కలిగే ఇబ్బందులు ఏమిటి?

ప్రయాణ సౌకర్యాలకు, నివసించడానికి, ఉపాధి దొరకడానికి, మంచినీటికి, ఆహారానికి, మంచి గాలి ఇటువంటి అవసరాలకు అవరోధం ఏర్పడటం. పల్లెల్లో ప్రశాంతంగా బ్రతికిన వారు కష్టాల పాలవుతారు.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

III. తన కాళ్ళమీద తను నిలబడటం అంటే ఏమిటి?

తన కాళ్ల మీద తను నిలబడడం అంటే కష్టపడి బాగా చదువుకొని, ఎవరి సహాయం లేకుండా జీవితం లో ఉన్నత స్థితికి చేరుకోవడం.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

IV. మనుమరాలి మాటలు విని తాతయ్య ఎందుకు అబ్బురపడ్డాడు

నాలుగేళ్లయినానిండని లావణ్యకు తెలుగు సరిగా రాదు. ప్రాంతీయ భాషలో మాట్లాడటం. ప్రాంతపు తెలుగు భాష మనవరాలికి పట్టుబడడం.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు

15. కింది ప్రశ్నలలో <u>ఒకదానికి</u> విపులంగా జవాబు రాయండి. **1X4=4**

I. గోలకొండ పట్టణం అందచందాలు, వైభవం, విశిష్టత గూర్చి విశ్లేషించండి.

గోల్కొండ పట్టణ నిర్మాత ఆజాంఖాన్. అందమైన నందనోద్యానాలు, నీటి సరఫరా వంటి వసతులను కల్పించుట. పట్టణ రూపురేఖలు. వ్యాపారాభివృద్ధి. పట్టణ అందచందాలు. 80 అడుగుల వెడల్పుగల దొడ్డ బాల్బోవా వృక్షం.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. 'కొత్తబాట పాఠ్యభాగం ఆధారంగా పల్లెల్లో వచ్చిన మార్పులను విశ్లేషిస్తూ రాయండి.

ఆడవాళ్లు సామాన్యుల కంటపడకుండా తెరలు కట్టే ఆచారం లేదు. అందరూ కలిసి రచ్చబండపై కూర్చోవడంలేదు. పటేల్ పెత్తనం తగ్గిపోవడం లంచాలు మాయం. ప్రజలు అడుక్కొని తినడం లేదు. పంచాయితీలు జరిమానాలు గ్రామాల్లో ఇప్పుడులేవు.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

16. కింది ప్రశ్నలలో <u>ఒకదానికి</u> విపులంగా జవాబు రాయండి. 1 X 4 = 4

I. శతక పద్యాలలోని నీతులు నిత్య జీవితంలో ఎట్లా ఉపయోగపడతాయో విశ్లేషించి రాయండి.

నైతిక విలువల గురించి తెలియజేయుట. విచక్షణా జ్ఞానాన్ని సాధించుట. జీవితంలో ఎదురయ్యే ఒడిదుడుకులను ఎదుర్కొనే సామర్థ్యం పెంపొందించుకొనుట.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. . 'జీవనభాష్యం' అందించే సందేశాన్ని మీ సొంతమాటల్లో వివరించండి.

ఒక లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి బయలుదేరినప్పుడు ఎన్నో కష్టాలు అడ్డంకులు ఎదురవుతాయి. ముందుకు నడిస్తే విజయం. బీడు నేల పంటలు....ప్రయత్నం చేయడం... పండించడం సహకరించుకుంటూ పోతే జీవితం. నలుగురు మనుషులు కలిస్తే ఊరు. ఎంత విజయం సాధించిన అధికారం ఉన్నా రావని చెప్పలేం.. విధి ముందు ఎవరైనా తలవంచుకుని జీవించాల్సిందే.. బిరుదులు పొందామని మంచి గుర్తింపు వచ్చిందని అనుకోవడంలో ఏమాత్రం గొప్పతనం లేదు. త్యాగం చేస్తే మనిషి పేరు శాశ్వతంగా నిలబడుతుంది.

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

17. కింది పద్యాలలో <u>ఒక దానికి</u> అన్వయక్రమంలో ప్రతి పదార్థాలు రాయండి. 1X6=6

I. కారే రాజులు? రాజ్యముల్ గలుగవే? గర్వోన్నతిం బొందరే?
వారేరీ సిరి మూట గట్టుకొని పోవంజాలిరే ? భూమిపైఁ
బేరైనం గలదే? శిబిప్రముఖులుం బ్రీతిన్ యశఃకాములై
యీరే కోర్కులు? వారలన్ మఱచిరే యిక్కాలమున్ భార్గవా!

అన్ని పదాలకు అర్థాలు రాస్తే	- 3 మార్కులు
సంధి పదాలు విడదీస్తే	- 1 మార్కు
అన్వయ క్రమం పాటిస్తే	- 1 మార్కు
అక్షర దోషాలు లేకుండా రాస్తే	- 1 మార్కు

(లేదా)

II. ఆ కంఠంబుగనిప్డుమాధుకరభిక్షాన్నంబుభక్షింపఁగా
లేకున్నంగడునంగలార్చెదవు మేలే? లెస్స! శాంతుండవే!
నీ కంటెన్మతిహీనులే కటకటా! నీవారముష్టింపచుల్
శాకాహారులు గంద భోజులు, శిలోంఛప్రక్రముల్తాపసుల్

అన్ని పదాలకు అర్థాలు రాస్తే	- 3 మార్కులు
సంధి పదాలు విడదీస్తే	- 1 మార్కు

అన్వయ క్రమం పాటిస్తే - 1 మార్కు

అక్షర దోషాలు లేకుండా రాస్తే - 1 మార్కు

18. కింది ఉపవాచక ప్రశ్నలలో రెండింటికి విపులంగా జవాబు రాయండి. 2X4=8

I. వాలి, సుగ్రీవుల విరోధం గురించి రాయండి.

వాలి సుగ్రీవులు అన్నదమ్ములు. మాయావి, రాక్షసి,వైరం.. పోట్లాట.. గుహ.. అరుపులు... రక్తం పారడం.. బండరాయి పెట్టి వెళ్లిపోవడం..సుగ్రీవుడు రాజు.. వాలి రాక.. అపార్థం చేసుకోవడం.. తన్ని తరిమేయడం..

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

II. రామాయణాన్ని ఎందుకు చదవాలి?

రామాయణం.. మనిషి ఎలా బతకాలి తెలిపే వ్యక్తిత్వ వికాస పుస్తకం.. తల్లిదండ్రుల మీద భక్తి... అన్నదమ్ముల అనురక్తి.. ప్రకృతి ఆరాధన.. భూత దయ.. చెప్పిన మాట కట్టుబడి ఉండడం.. పెద్దలపట్ల గౌరవం... ఈర్ష్య,అసూయ లేకపోవడం... గర్వం లేకపోవడం... పరాక్రమం కలిగి ఉండడం.. తదితరములు .

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

III భరతుని పాదుకా పట్టాభిషేకం గురించి రాయండి?

దశరథుని మరణం.. భరతుని రాక.. బాధపడడం... అన్నను వెతుకుతూ చిత్రకూటానికి రావడం... అడవిలో నేనుంటాను అనడం... నీ స్థానం నాది కాదనడం.. రాముడు ఒప్పుకోకపోవడం... రాముడి పాదాల పాదుకలను అభ్యర్థించడం... రాముడు ఇవ్వడం... ఆ పేరు మీదుగా రాజ్యపాలన చేస్తాననడం... నాలుగు తర్వాత రాముడు కనిపించకపోతే అగ్నిలో ప్రవేశిస్తాననడం...

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

IV. రామ, రావణ యుద్ధాన్ని వర్ణించండి.

రావణుడు ప్రయోగించిన శక్తి ఆయుధం లక్ష్మణుడి గుండెపై నాటుకోవడం.. స్పృహ తప్పడం.. హనుమంతుడు రావణుడితో యుద్ధం.. రాముడు హనుమ భుజాలపై కూర్చోవడం... అలసిపోయిన రావణుడుని రాముడు ఇంటికి పంపించడం... తిరిగి రావణుడు శక్తి ప్రయోగం...రాముడు ప్రార్ధన.... లక్ష్మణుడు పడిపోవడం... రాముని విలువిద్య ముందు రావణుడు నిలువ లేకపోవడం.. ఇంద్రుడు దివ్యరథం పంపడం... మాతలి నడపడం.. ఆగస్త్యుడు ఆదిత్య హృదయం... తలలు తెగిపడడం...మొలడం బ్రహ్మాస్త్ర ప్రయోగం.. రావణ వధ...

#ఈ ముఖ్యాంశాలు అన్నీ ఉండి, అక్షర దోషాలు/వ్యాకరణ దోషాలు ఏమీ లేనట్లైతే పూర్తి మార్కులు కేటాయించవచ్చు.

*****